

Bij twijfel onderzoek op Chlamydia abortus

> Piet Vellema, Gezondheidsdienst voor Dieren, Deventer

De ziektekiemen die bij kleine herkauwers abortus kunnen veroorzaken zijn niet zonder risico voor de mens. Dit geldt voor *Coxiella burnetii*, de verwekker van Q-koorts, maar bijvoorbeeld ook voor *Chlamydia abortus*. Mede naar aanleiding van onderzoek dat GD heeft uitgevoerd heeft recent een deskundigenberaad plaatsgevonden. Dat heeft geleid tot een aantal aanbevelingen die hierna worden toegelicht.

Abortus bij kleine herkauwers

De GD heeft een overzicht gemaakt van de oorzaken van abortus bij schapen en geiten in de aflammerperiodes van 2006 tot en met 2011. In die vijf jaar werd 171 keer geaborteerd materiaal van geiten ingestuurd voor pathologisch onderzoek en 282 keer van schapen. In 34% van de inzendingen van geiten en 48% van de inzendingen bij schapen werd een ziekteverwekker aangetoond als meest waarschijnlijke oorzaak. Deze percentages kunnen duidelijk worden verhoogd als niet alleen de verworpen vrucht wordt ingestuurd maar ook de nageboorte. In dat geval stijgt het percentage diagnoses met ongeveer 20%.

De meest gevonden infectieuze oorzaken van abortus bij kleine herkauwers in de periode 2006 tot en met 2011 waren *Coxiella burnetii*, *Listeria* spp., *Chlamydia abortus*, *Toxoplasma gondii* en *Campylobacter* spp. In alle gevallen gaat het om ziektekiemen die voor de mens niet zonder risico zijn.

Seroprevalentie van Chlamydia abortus bij kleine herkauwers in Nederland in 2011

Naar aanleiding van de toegenomen belangstelling voor zoönosen en een advies van Bureau Risicobeoordeling en Onderzoeksprogrammering van de NVWA uit 2010 is een onderzoek gestart naar de mate van voorkomen van *Chlamydia abortus* bij schapen en geiten in Nederland.

In totaal zijn 100 niet-melkleverende geitenbedrijven, 58 melkgeitenbedrijven, 454 niet-melkleverende schapenbedrijven en 11 melkschapenbedrijven onderzocht. Per bedrijf werden in eerste instantie maximaal 13 monsters onderzocht. Indien een bedrijf besmet zou worden verklaard als minimaal twee van de dertien onderzochte dieren per bedrijf positief testten waren 3,0% van de niet-melkleverende geitenbedrijven en 44,8% van de melkgeitenbedrijven besmet. Voor de niet-melkleverende en de melkleverende schapenbedrijven waren deze percentages respectievelijk 8,1% en 63,6%.

Deskundigenberaad

Naar aanleiding van bovenstaande bevindingen heeft op verzoek van de ministeries van VWS en EL&I een deskundigenberaad plaatsgevonden waaraan 21 deskundigen uit het humane en veterinaire veld hebben deelgenomen. De deskundigen concluderen dat Chlamydia abortus in Nederland wijdverspreid voorkomt op schapen- en geitenbedrijven. Chlamydia abortus is een bacterie die van dier op mens kan overgaan. Het gevaar van deze bacterie is alleen aanwezig voor beroepsgroepen die met besmette dieren of dierlijke materialen in aanraking komen, zoals veehouders, werknemers en stagiaires, meewerkende gezinsleden, dierenartsen, slachthuismedewerkers en zwangere vrouwen.

Opletten voor zwangere vrouwen

Vooraf voor zwangere vrouwen die contact hebben met besmette dieren kan de ziekte risicovol zijn. Chlamydia abortus kan bij hen ernstige ziekte en een miskraam veroorzaken. De deskundigen adviseren zwangere vrouwen niet alleen naar aanleiding van deze bevindingen, maar al langere tijd om vooral tijdens het lammerseizoen niet in stallen van schapen- en geitenbedrijven te komen. Naast Chlamydia abortus vormen ook andere verwekkers die bij kleine herkauwers abortus kunnen veroorzaken een risico op besmetting bij de mens.

Op basis van de kennis die nu beschikbaar is, wordt in het algemeen het gevaar voor de volksgezondheid verwaarloosbaar geacht, maar mensen die in aanraking komen met dieren of dierlijke materialen lopen een klein risico een infectie op te lopen. Het gaat dus met name om zogenaamde erfbetreders en bezoekers van kinderboerderijen en niet om omwonenden van besmette bedrijven, zoals dat met de verwekker van Q-koorts wel het geval is.

Advies: onderzoek abortus

De ministeries wordt geadviseerd activiteiten te ondernemen om in geval van abortus bij kleine herkauwers de meldingsbereidheid van houders te vergroten en te stimuleren dat houders van schapen en geiten verworpen vruchten en nageboorten inzenden voor nader onderzoek.

Aandacht blijft nodig

Hoewel Chlamydia abortus qua risico voor de mens niet vergelijkbaar is met Coxiella burnetii, is aandacht voor Chlamydia abortus nodig. Voor kinderboerderijen vormt deelname aan het GD Keurmerk Zoönosen een goede eerste stap. Bij twijfel adviseren we om in overleg met uw dierenarts eventueel schapen en geiten gericht op deze aandoening te laten onderzoeken.

